

Zatímco Rusko slaví Den veteránů, zde je ukázka toho, jak země bojovala v různých obdobích své tisícileté historie

 rt.com/russia/571930-from-varangians-to-partial-mobilization

23. února 2023, 18:48

Domov Rusko a FSU

Jak se vyvíjela vojenská služba v největší zemi světa, od carů přes bolševiky až po moderní stát

Vojáci se účastní generální zkoušky vojenské přehlídky k 77. výročí vítězství nad nacistickým Německem ve druhé světové válce v Moskvě v Rusku. © Sputnik / Jevgenij Bijatov

Již více než 100 let se v Rusku slaví 23. února Den obránce vlasti. Svátek, který původně oslavoval Rudou armádu, nabyl širšího významu po pádu SSSR. V současnosti Rusové oslavují všechny, kteří sloužili v armádě při obraně své země.

Je to zhruba ekvivalent amerického Dne veteránů nebo Dne britských ozbrojených sil.

Armáda byla v Rusku vždy respektována. Během tisícileté historie země ale systém prošel velkými změnami.

[Přečtěte si více](#)

„Poslední velký spisovatel Ruska“: Skandální příběh Eduarda Limonova – exilu KGB, než šokoval postsovětskou Moskvu

Varjagové: Cizinci ze severu

Na úsvitu existence Ruska neměly slovanské kmeny, které osídlily zemi, která se stala Ruskem, žádnou vlastní armádu. Kdykoli se konflikty staly násilnými, připomínaly pěstní souboje „zeď na zdi“. Tyto konfrontace pokračovaly tímto způsobem, dokud se Slované naučili válečnému umění od svých severních sousedů a kolonizátorů – Varjagů.

Varjažská garda, která převzala kontrolu nad obchodní cestou, která procházela centrální Rusí k řeckým civilizacím, se nazývala „veslaři“, protože při svých vojenských taženích používali veslové čluny. Předpokládá se, že starověké skandinávské slovo „rōþr“ se v určitém okamžiku vyvinulo v podobně znějící „rus“. Je vysoce pravděpodobné, že budoucí jméno Ruska tak vzešlo z vlastního jména varjažských válečníků.

Obyvatelé Ruska nosili jednoduché košile a helmy. Byli vyzbrojeni hlavně oštěpy a sekerami, zatímco meč označoval válečníkův nadřazený status. Bojovali pěšky, pohybovali se po řekách na člunech zvaných drakkary, které byly převálcovány přes peřeje. Varjagové se zapojili do velké vikingské tradice obchodu a nájezdů – v podstatě stejně jako v tehdejší západní Evropě.

Jedním z nejslavnějších Varjagů a prvních vládců Ruska byl velkokníže Svjatoslav, který bojoval s Bulharskem, Byzantskou říší a Chazarským kaganátem. Některé zdroje se zmiňují o velkých nájezdech tak daleko od centra Rusi jako jižní Kaspické země.

Boyars-Vigilantes: První válečníci v Rusku

Jak byla zakládána starověká ruská knížectví, sílila a tvořila usedlou ekonomiku, varjažsko-ruský lid se stále více asimiloval. Slované zase přijali varjažské metody válčení. Tento proces spolu s potřebou chránit území pod jejich kontrolou vyústil ve zformování nového druhu vojenské organizace – knížecí gardy.

Byli to bojarští válečníci z princova loajálního vnitřního kruhu. Na vlastní náklady se vybavili válečnými koňmi, brněním, štikami a meči. Ve vojenských kampaních byla jednotka doprovázena pěším oddílem 200-300 kopiníků. Tyto bojové skupiny byly poměrně mobilní a dokázaly rychle reagovat na nájezdy Polovců a Pečeněgů. Bohužel v době mongolské invaze se tyto oddíly dostatečně nevyvinuly – stále malé a rozptýlené, nemohly účinně bojovat s hordou z východu.

Streltsy: První stálá armáda

Navzdory porážce od Mongolů, vigilantes a místní milice pokračovaly v bojích během bratrovražedných válek 14. a 15. století, dokud nebyl pod vedením Ivana Hrozného vytvořen jediný stát.

Přečtěte si více

V obležení: Jak Donbass prožil první rok oficiálního oddělení od Ukrajiny?

Tehdy se v Rusku objevila první jednotná pravidelná armáda, nazývaná Streltsy. K této reformě došlo v roce 1550 a byl vytvořen zvláštní řád (ministerstvo). Tato první armáda nebyla velká – netvořilo ji více než 3000 vojáků. Streltsy však byli placeni a nebyli povinni obdělávat půdu, což v té době značně usnadňovalo sociální mobilitu. Díky výsadám, výhodám a spíše svobodnému životnímu stylu byla nová profese extrémně populární a během 50 let bylo v Moskvě a regionech přes 20 000 Streltsyů.

Streltsyové nosili kaftan a rukavice a měli jednotné zbraně. Byli vyzbrojeni „bardishem“ (tykadla s dlouhou násadou), „pischal“ (ruský ekvivalent arkebuze nebo dlouhé zbraně) a šavlí. Pro dosažení

větší přesnosti střelby během důležitých bitev byla k podepření pischala použita násada bardishe. Streltsy také často nesly prachové granáty s nízkou spotřebou.

Kromě vojenských povinností měli Streltsyové občanské povinnosti, působili jako policisté a hasiči, často se také stýkali s místní kavalérií. V bitvě byli Streltsy přímo zodpovědní za dobytí Kazaně (1552) a Astrachaně (1556), a co je nejdůležitější, udržení těchto území.

Rusko se učí od Západu

Po pádu dynastie Ruriků a nástupu Smuty (Doba nesnází) bylo Rusko nuceno přizpůsobit se a změnit svůj vojenský systém kvůli dlouhotrvající válce s Polskem a okupaci severních ruských území Švédskem. Pro boj proti okupaci byly organizovány „pluky zahraniční formace“. Tyto vojenské jednotky se skládaly z vojáků, „ochotných“ svobodných lidí, cizinců, kozáků a dalších žoldáků.

Nové pluky nenahradily Streltsy, ale používaly k boji modernější taktiku. To zahrnovalo umístění pikenýrů před mušketyry, což zvýšilo taktickou manévrovatelnost bojových oddílů.

Ve 30. letech 17. století se pluky zahraniční formace vyvinuly v první husarské a reiterské roty. Byli to ve skutečnosti rytíři s dlouhými pistolemi. Nosili kyrysy a přilby, ale při útoku vypálili na nepřítele desítky těžkých kulek a pak se buď stáhli, aby znovu nabili, nebo nepřítele dobili dýkami a těmito metrovými pistolemi.

Uniformy II. ruská vojska. 1. Voják cizího pluku před Alexejem Michajlovičem. 2. Doba Petra Velikého. Bombardér. 3. Doba Petra Velikého. Důstojník pluku granátníků. © Wikipedie

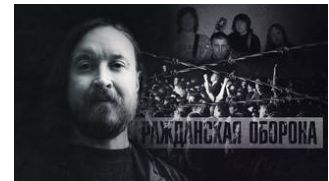
Reformy Petra Velikého – první branná armáda v Rusku

Přestože byly husarské a reiterovské pluky poměrně účinné, stále nebyly dostatečně velké. Streltsyové, kteří na sebe vzali roli masové armády, se bohužel dostali do sporu s mladým carem Petrem I. Konflikt předznamenal rozsáhlou vojenskou reformu. V roce 1705 vydal budoucí císař a zakladatel Ruské říše dekret „O náboru vojáků

ze svobodných lidí“. Tehdy byl termín „rekrut“ legálně schválen. Petr I. „zkopíroval“ tuto novinku ze Švédska, které mělo silnou pravidelnou armádu.

[Přečtěte si více](#)

[Tvář jiného Ruska: Kdo byl Jegor Letov a proč se stal symbolem perestrojky a postsovětské éry?](#)

Dekret uváděl, že z každé vesnice, města, obce a domácnosti musí být jeden člověk (kromě hlavy rodiny a živitele rodiny) poslán do armády na doživotní službu a musí se stát vojákem. Tato osoba měla být vybrána losem. V prvních letech zákona podléhaly všechny třídy odvodu. Všichni šlechtici byli povinni sloužit v armádě a komunity byly povinny pravidelně poskytovat určitý počet rekrutů ve věku 20-35 let.

Kromě profesionální armády založil Petr I. také ruské námořnictvo, vojenský průmysl a vojenské akademie.

Na konci vlády Petra Velikého čítala pravidelná armáda 200 000 až 300 000 ve všech odvětvích vojenské služby. Na zemi s 13 miliony obyvatel to bylo působivé číslo. Časem se také zkracovala doba vojenské služby. Byla zrušena doživotní vojenská služba a vojáci šli do „zálohy“ a byli povoláni do armády pouze v případě války. Po mnoho desetiletí však délka vojenské služby neklesla pod 20 let.

Armáda Impéria

K další velké reformě ruské armády došlo v 19. století. Jakákoli porážka s sebou nese nezbytná lekce, a tak tomu bylo i v případě Krymské války, která vyústila v Miljutinovy rozsáhlé reformy. Hlavní inovací byl přechod od systému nábora Petra Velikého na všeobecnou vojenskou službu – standardní praxi v evropských armádách. Od té doby museli všichni muži ve věku od 21 do 40 let být v aktivní vojenské službě. V pozemních silách byla doba služby 15 let: šest let aktivní služby a devět let v záloze. Poté byli muži zařazováni do Státní domobrany (záloha ozbrojených sil, svolávaná pouze v případě války) až do věku 40 let.

Přečtěte si více

Nacističtí kolaboranti, disidenti a sovětští funkcionáři: Nevyřčený příběh o tom, jak Ukrajina dosáhla nezávislosti

Navíc, místo stálých armád a sborů, Miljutin vytvořil vojenské obvody s rozmístěnými jednotkami. To znamenalo, že vojáci a důstojníci již nemuseli trvale bydlet ve stanech.

I druhá polovina 19. století byla ve znamení kvalitativních změn. Zvláštní pozornost byla věnována technickému vybavení armády. Koncem století došlo k rozvoji leteckých a železničních jednotek. V roce 1885 byl vytvořen tým vojenských aeronautů (pomocí horkovzdušných balónů nebo vzducholodí), přičemž Východosibiřský polní letecký prapor se zúčastnil rusko-japonské války v letech 1904-1905. V roce 1911 se v Rusku objevil první letecký oddíl a na začátku první světové války bylo takových skupin 39. V té době se také objevily slavné těžké bombardéry „Ilya Muromets“.

V těchto letech se rozšiřovaly státní továrny a logistika, všechny bojové jednotky byly vybaveny kulomety a mezi jednotlivými jednotkami byly instalovány telefonní linky.

Zásadní změny se týkaly také přijímání vojenské služby. Doba činné služby u pěchoty a pěšího dělostřelectva byla tři roky, v ostatních složkách pozemních sil čtyři roky a u námořnictva pět let. Některým kategoriím občanů byla udělena privilegia. Muži, kteří ze zdravotních důvodů nemohli nosit zbraně, a někteří duchovní byli osvobozeni od vojenské služby.

Sovětská armáda

V prvních měsících po říjnové revoluci v roce 1917 se sovětská vláda snažila vytvořit armádu založenou na systému domobrany. To předpokládalo, že v době míru budou vojenské jednotky sestávat pouze z účetního aparátu a omezeného velitelského personálu, který bude v nouzi čerpat z místně registrovaných bojovníků.

V prvních měsících po revoluci byla armáda složena z dobrovolníků s počtem vojáků těsně pod 200 tisíci. Za účelem vytvoření pravidelné armády byla 10. července 1918 přijata rezoluce „O organizaci Rudé armády“. Muži od 18 do 40 let podléhali odvodu a v listopadu 1921 jich bylo v Rudé armádě 5,5 milionu.

Invaze nacistického Německa do Sovětského svazu se stala pro armádu skutečnou zkouškou a sovětský vojenský systém na ni nebyl připraven. Vítězství ve válce stálo SSSR životy desítek milionů lidí.

Konflikt zcela proměnil ruský vojenský systém. V roce 1946 byla Dělnická a rolnická Rudá armáda nahrazena sovětskou armádou. V 50. letech byly ozbrojené síly SSSR vybaveny jadernými střelami a dalším vyspělým vojenským vybavením. Sovětské ozbrojené síly se skládaly z pozemních sil, strategických raketových sil, protivzdušných obranných sil, námořnictva a letectva. To vše zdělila Ruská federace.

Slavnostní pochod tanků sovětské armády na přehlídce na počest výročí Říjnové revoluce, 7. listopadu 1983. © Wikipedia

Současná doba

V nedávné historii Ruska byla armáda největší v prosinci 1991, kdy čítala asi 3,8 milionu vojáků. V roce 1992 snížil Boris Jelcin počet vojáků na 2,1 milionu v roce 1994 a do roku 1996 na 1,7 milionu.

Na konci srpna 2022 Vladimir Putin podepsal dekret navyšující personál Ozbroyených sil Ruské federace z 1,9 milionu na 2,04 milionu. Toto nabylo účinnosti 1. ledna 2023.

Konflikt na Ukrajině ovlivnil ruskou vojenskou službu. Poprvé v historii Ruské federace byla vyhlášena částečná mobilizace a povoláno bylo 300 000 lidí, kteří předtím sloužili v armádě. Soukromé vojenské společnosti se navíc ve světle konfliktu staly prominentnějšími.

Mezi nimi je nejznámější organizací PMC Wagner Group – v současnosti jedna z nejúčinnějších jednotek ruské armády.

Opravář ruské soukromé vojenské společnosti Wagner Group je viděn při provádění bojové mise v průběhu ruské vojenské operace na Ukrajině, v Luganské lidové republice, Rusko. © Sputnik / Viktor Antonyuk

*Anatolij **Brusnikin** , ruský historik a novinář*

Vlastnosti

Tento příběh můžete sdílet na sociálních sítích:

Sledujte dál RT

